

Peuters met een ontwikkelingsvoorsprong

1. Wanneer is er sprake van een ontwikkelingsvoorsprong?

Er is sprake van een ontwikkelingsvoorsprong als een kind voorloopt ten opzichte van leeftijdsgenootjes op één of meer ontwikkelingsgebieden. Omdat de variatie in ontwikkeling nog groot is bij jonge kinderen, spreken we meestal pas van een voorsprong als een kind minimaal zes maanden voorloopt.

2. Wat is het verschil tussen een ontwikkelingsvoorsprong en hoogbegaafdheid?

Bij jonge kinderen met kenmerken van begaafdheid noemen we het een ontwikkelingsvoorsprong. Dat heeft ermee te maken dat testen bij jonge kinderen nog niet heel betrouwbaar is, en dat de ontwikkeling nog erg grillig kan verlopen. We spreken meestal pas van hoogbegaafdheid als kinderen ouder zijn en als er sprake is van een hoge intelligentie, die met een test is vastgesteld.

3. Op welke kenmerken kun je letten om een ontwikkelingsvoorsprong te signaleren?

Bij peuters zijn er een paar kenmerken die we veel terugzien en die ook uit onderzoek komen: een vroege en snelle ontwikkeling op verschillende gebieden; een grote woordenschat en snelle taalverwerving; vroege rekenvaardigheden en analytisch inzicht; een onderzoekende instelling en gedrevenheid en motivatie.

4. Is er een screeningslijst, geschikt voor peuters?

Er zijn verschillende screeningslijsten en kenmerkenlijsten in omloop. Deze zijn niet allemaal even onderbouwd en het is niet altijd duidelijk welke kenmerken er zijn opgenomen en wat de relatie is met een ontwikkelingsvoorsprong. Ook bestaat het risico dat een signaleringsinstrument een doel op zich wordt. Het Van Wiechen Continu is een instrument dat een voorsprong in beeld kan brengen op basis van verschillende ontwikkelingsgebieden en mijlpalen in de ontwikkeling, onderbouwd door uitgebreid onderzoek.

5. Hoe jong kun je beginnen met IQ-testen?

Wij raden af om jonge kinderen te testen met als doel het vaststellen van mogelijke begaafdheid. IQ-scores zijn op jonge leeftijd – tot ongeveer 8 jaar – niet heel betrouwbaar, en bovendien ook niet heel erg stabiel. Een test die de brede persoonlijkheid en capaciteiten van een kind in beeld brengt, kan soms aanvullende informatie geven, maar we moeten ons tegelijkertijd blijven realiseren dat het een momentopname is en dat we er geen langdurig voorspellende en blijvende waarde aan kunnen hechten.

6. Hoe weet je of er sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong, of van kenmerken van ASS of ADHD, of dat je te maken hebt met een 'gemiddelde' peuter?

Heel kort gezegd: dat weet je niet. De gemiddelde peuter bestaat niet. Gedrag dat voortkomt uit een niet-passende setting bij een ontwikkelingsvoorsprong kan lijken op kenmerken van ASS of ADHD, maar heeft een andere oorzaak. Bovendien is het een vak apart om diagnoses te stellen. Wat je kunt doen, is oog hebben voor signalen, en of die signalen in verschillende situaties voorkomen. Als je zorgen hebt, kun je deze delen met ouders.

7. Is het belangrijk een peergroep te zoeken voor een peuter met een ontwikkelingsvoorsprong?

In sommige gevallen kan het belangrijk zijn een peergroep te zoeken voor de peuter met een ontwikkelingsvoorsprong. Met name als het kind in de reguliere groep geen ontwikkelingsgelijken tegenkomt, of als het aanbod onvoldoende kan worden afgestemd. Ook als een kind echt toe is aan het basisonderwijs, kan de peergroep ervoor zorgen dat het welbevinden de laatste periode op de peutergroep toch goed blijft.

8. Met welke materialen daag ik een peuter met een ontwikkelingsvoorsprong uit op de groep?

Er zijn verschillende materialen ontwikkeld om peuters uit te dagen. Belangrijker nog is hoe je ze inzet en welke vragen je stelt. Je kunt alle materialen uitdagend maken, door bijvoorbeeld probleemstellingen toe te voegen of twee materialen met elkaar te combineren. Onderwijs Maak Je Samen heeft een werkblad ontwikkeld waarmee je bestaande ontwikkelingsmaterialen kunt verrijken.

9. Als de peuter al wil leren rekenen of lezen, moet je daar dan in meegaan?

Als je de ontwikkeling van een kind wilt volgen, betekent dat dat je aan moet sluiten bij de interesses. En dus ook bij het lezen en rekenen, als het kind daaraan toe is. Spelletjes met taal of rekenen zijn dan bijvoorbeeld heel geschikt, maar sommige kinderen worden ook heel blij van echte lees- en rekenwerkjes. Overleg dan met de basisschool wat je kunt bieden.

10. Mag een peuter met een ontwikkelingsvoorsprong eerder naar groep 1?

De wet is daar heel duidelijk over: dat mag niet. Kinderen mogen voor hun vierde verjaardag alleen naar school om te wennen, dit gaat om een paar dagen of dagdelen. Ook zijn gezamenlijke peuter-kleuteractiviteiten toegestaan, mits er voldoende begeleiding is.

Tip! Alle brochures en video's zijn te vinden in onze Kennisbank op [Kenniscentrumhb.nl](https://kenniscentrumhb.nl).

Het NTCN (National Talent Centre of The Netherlands) is het Landelijk Expertisecentrum Begaafdheid, Creativiteit en Talentontwikkeling en geeft in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap uitvoering aan het Landelijk Kenniscentrum (Hoog)begeafdheid.

Volg ons op LinkedIn

Abonneer je op onze nieuwsbrief